

เสรีภาพที่เท่าเทียมว่าด้วยเรื่องของการสร้างครอบครัวของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ในประเทศไทย

Equal Liberty in Family Formation of LGBTQ+ Gen Z in Thailand

ธัญชนก มะดาศรี¹ ชาญสิทธิ คำพุ่ม² และ ศานิตย์ ศรีคุณ^{1*}

Thanchanok Madasri¹, Chansit Khamput² and Sanit Srikoon^{1*}

¹ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40002

² สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี 34190

¹ Education Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Khon Kaen University, Khon Kaen 40002

² Lecturer of Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Ubon Ratchathani University, Ubon Ratchathani 34190

* Corresponding author: sanitsrikoon@gmail.com

Received: May 15, 2025; Revised: July 17, 2025; Accepted: July 31, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพตามแนวปรากฏการณ์วิทยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ในประเทศไทยเกี่ยวกับเสรีภาพว่าด้วยการสร้างครอบครัวตามแนวทางของปรากฏการณ์วิทยา โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ได้ประสบการณ์ตรงและได้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ ในปรากฏการณ์ที่ศึกษาเป็นนักศึกษาระดับชั้นอุดมศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 5 คน และเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interviews) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ส่วนบุคคล แนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึกและเครื่องบันทึกเสียง โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดหลักเสรีภาพที่เท่าเทียมของ Rowls จากการสังเคราะห์สาระสำคัญและระบุแก่นแท้ของปรากฏการณ์ที่ศึกษา จากนั้นนำผลการวิเคราะห์นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบการสรุปเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ผลการวิจัยพบว่าความต้องการในการสร้างครอบครัวของ LGBTQ+ Gen Z สามารถวิเคราะห์ผ่านประเด็นของแนวคิดเสรีภาพที่เท่าเทียม ดังนี้ 1) เสรีภาพในการเลือกวิถีชีวิต 2) เสรีภาพในสิทธิทางกฎหมาย และ 3) เสรีภาพการแสดงออกทางเพศ นอกจากนี้ยังพบมีความคาดหวังการยอมรับความแตกต่างจากสังคม งานวิจัยนี้ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนา นโยบายและสังคม เช่น การทบทวนกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิ การส่งเสริมความรู้ผ่านสื่อสาธารณะ การบรรจุแนวคิดสิทธิมนุษยชนในหลักสูตรการศึกษาและการสนับสนุนจากครอบครัวและสังคม เพื่อสร้างพื้นที่ให้เห็นเสียงและความหวังของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ในประเทศไทยต่อการสร้างครอบครัวได้อย่างมั่นคงและเท่าเทียม

คำสำคัญ: เสรีภาพที่เท่าเทียม LGBTQ+ การสร้างครอบครัว ประเทศไทย

Abstract

This research employed qualitative research based on phenomenology. It aims to explore the needs of the LGBTQ+ Gen Z group in Thailand regarding the freedom to create a family according to phenomenological principles. The key informants, who provided firsthand experiences and comprehensive data, consisted of five university students. Data were collected through in-depth interviews using tools such as personal interview records, semi-structured interview guides, and audio recorders. The data were analyzed based on Rawls' theory of equal liberty. Through synthesizing the essential meanings and identifying the essence of the studied phenomenon, the findings were presented in the form of descriptive analysis. The results revealed that the needs of LGBTQ+ Gen Z in family formation can be analyzed through the lens of equal liberty in three aspects: (1) freedom to choose one's lifestyle, (2) freedom of legal rights, and (3) freedom of sexual expression. Additionally, the study identified a dimension of expectations regarding social acceptance of diversity. This research proposes policy and social development guidelines such as reviewing laws to protect rights, promoting awareness through public media, incorporating human rights concepts into educational curricula, and fostering support from families and society. These measures aim to create a space where the voices and hopes of LGBTQ+ Gen Z in Thailand regarding stable and equal family formation can be recognized.

Keywords: Equal liberty, LGBTQ+, Family formation, Thailand

บทนำ

การดำรงชีวิตของมนุษย์สังคมแรกหรือกลุ่มปฐมภูมิ (Primary group) ที่มนุษย์ทุกคนจะต้องเป็นสมาชิกก็คือครอบครัว (Family) ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นสถาบันเล็กที่สำคัญที่สุด แต่เป็นหน่วยของสังคมที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและมีบทบาทต่อสังคมมากที่สุด (เรวัต แสงสุริยงค์, 2021; วุฒิสพร อนุรักษ์โรจน์, 2017) ในอดีตการสร้างครอบครัวมักถูกกำหนดตามรูปแบบอุดมคติที่เรียกว่า Standard North American Family (SNAF) (Smith, 1993) ซึ่งมีลักษณะเด่น คือ การแบ่งบทบาทในครอบครัวอย่างชัดเจน ซึ่งแนวคิดนี้เป็นที่ตั้งดูในฐานะรูปแบบการสร้างครอบครัวในอุดมคติ ประเทศไทยเป็นอีกหนึ่งประเทศที่นำค่านิยมนี้มาใช้ในการสร้างครอบครัวในบางแง่มุม โดยครอบครัวตามค่านิยมของสังคมไทยตามอุดมคตินี้มักจะถูกมองว่ามีสมาชิกหลัก 2 กลุ่ม คือ พ่อเป็นผู้นำครอบครัวและผู้หาเลี้ยงหลัก และแม่ที่ทำหน้าที่นอกบ้าน อีกทั้งยังคงรับผิดชอบงานภายในบ้านในการอบรมและดูแลบุตรซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัว (Baker & Phongpaichit, 2009; วุฒิสพร อนุรักษ์โรจน์, 2017) ในบางกรณีอาจมองว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวต้องปฏิบัติตามบทบาททางเพศที่ถูกกำหนดไว้ เช่น บทบาทของชายในฐานะพ่อและหญิงในฐานะแม่ (Peletz, 2006) ทั้งนี้แนวคิดนี้ถูกจำกัดความไว้อย่างแคบว่าต้องเป็นรักต่างเพศ (Heteronormative) และการสืบทอดสายเลือดผ่านการแต่งงานแบบชายหญิง (Tasker et al., 2018) ซึ่งสะท้อนถึงกรอบอุดมคติที่มีอิทธิพลต่อการสร้างครอบครัวของสังคมไทย

ความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยยังถูกตีตรา (Labeling) ว่าเป็นกลุ่มที่มีความวิปริตหรือผิดเพศ ผู้ที่มีอัตลักษณ์ทางเพศที่แตกต่างจากบรรทัดฐานทางสังคมนั้นเป็นสิ่งที่ผิดปกติและน่าอับอายในสังคม (Meksuk & Siriwong, 2018) ซึ่งยังคงมีทัศนคติที่ไม่ยอมรับกลุ่มบุคคลเหล่านี้และมีการเหมารวมว่าความหลากหลายทางเพศเป็นสิ่งที่ไม่สมควรปฏิบัติหรือแสดงออกในสังคมไทย (Sothanasathian & Thubkaew, 2006) อย่างไรก็ตามกระแสความคิดของคนรุ่นใหม่ในยุค Gen Z

เริ่มเปลี่ยนแปลงไป โดยมีความเข้าใจและการยอมรับว่าผู้มีความหลากหลายทางเพศควรได้รับสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียมเช่นเดียวกับชายจริงหญิงแท้ ในเรื่องของความต้องการที่จะได้รับความเท่าเทียมในฐานะมนุษย์และสิทธิพื้นฐานในการสร้างครอบครัว ถึงกระนั้นกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศยังคงเผชิญกับความท้าทายสำคัญในด้านการรับรองสิทธิขั้นพื้นฐานหลายประการ ซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องได้รับการแก้ไขและสนับสนุนอย่างจริงจังในสังคมไทย เพื่อให้กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศได้รับความเสมอภาคอย่างแท้จริง (Saengmaneejeeranandacha & Sonsuphap, 2020) ซึ่งประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาได้มีการเรียกร้องสิทธิสมรสเท่าเทียม โดยดำเนินไปอย่างเข้มแข็งผ่านกิจกรรมและการแสดงออกในหลากหลายพื้นที่ทั่วประเทศ ปัจจุบันมีการอนุมัติใช้พระราชบัญญัติสมรสเท่าเทียม ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2568 เป็นต้นไป (ราชกิจจานุเบกษา, 2567) สังคมไทยในปัจจุบันเปิดกว้างทางทัศนคติและยอมรับตัวตนที่หลากหลายของมนุษย์กลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น (Visessuvanapoom et al., 2022) นี้อาจเป็นโอกาสที่กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศควรมีสิทธิที่จะสร้างครอบครัวตามทัศนคติและความต้องการของพวกเขา อันเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์

งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นไปที่การศึกษาความต้องการของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ในประเทศไทยเกี่ยวกับเสรีภาพว่าด้วยการสร้างครอบครัวตามแนวปรากฏการณ์วิทยา โดยพิจารณาผ่านกรอบแนวคิดเสรีภาพที่เท่าเทียมของ Rawls ซึ่งระบุว่าทุกคนควรมีเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน ซึ่งสิทธิและเสรีภาพเหล่านี้ต้องมีการรับประกันโดยไม่ขึ้นกับสถานะทางสังคมเพศชาติกำเนิดหรือปัจจัยอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของบุคคล (Rawls, 1971) สำหรับ LGBTQ+ Gen Z ในประเทศไทยซึ่งเติบโตขึ้นในยุคที่มีการเรียกร้องสิทธิและความเท่าเทียมมากขึ้น (Meksuk & Siriwong, 2018) คนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับสิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง รวมถึงการมีครอบครัวตามความต้องการโดยไม่มีข้อจำกัดทางกฎหมายหรืออคติทางสังคม (Saengmaneejeeranandacha & Sonsuphap, 2020) ด้วยเหตุนี้หลักเสรีภาพที่เท่าเทียมของ Rawls จึงหลักการที่สามารถนำไปใช้เพื่อสร้างสังคมที่มีความเท่าเทียมสำหรับคนทุกเพศ (Carcieri, 2013) การสร้างครอบครัวไม่ควรถูกจำกัดทางสังคมที่มีมาแต่เดิม แต่ควรได้รับการสนับสนุนบนหลักการของเสรีภาพที่เท่าเทียม ซึ่งเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถเลือกเส้นทางชีวิตของตนเองได้โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ (Rawls, 2001) ดังนั้น การศึกษานี้จึงไม่เพียงสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดเกี่ยวกับเสรีภาพทางเพศและครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่ยังเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างความเข้าใจและขับเคลื่อนนโยบายที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของคนรุ่นใหม่ได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความต้องการของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ในประเทศไทยเกี่ยวกับเสรีภาพว่าด้วยการสร้างครอบครัวตามแนวทางของปรากฏการณ์วิทยา

หลักเสรีภาพที่เท่าเทียม (Equal Liberty Principle)

Rawls (1971) ได้เสนอแนวคิดที่ว่าด้วยหลักการของความยุติธรรมในสังคม ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การออกแบบโครงสร้างทางสังคมและสถาบันต่าง ๆ ให้เกิดความยุติธรรมผ่านหลักการที่เป็นธรรมและไม่ลำเอียง โดยเสนอว่า สังคมที่เป็นธรรมควรจัดระเบียบโดยคำนึงถึงเสรีภาพที่เท่าเทียมกันของบุคคลและความแตกต่างทางสังคมที่สามารถยอมรับได้ก็ต่อเมื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสมากที่สุด (Rawls, 1971) ทฤษฎีของ Rawls มีอิทธิพลอย่างมากในด้านปรัชญาการเมืองและจริยธรรม โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องสิทธิพลเมือง ความยุติธรรมทางสังคมและเสรีภาพภายใต้แนวคิดเสรีนิยม (Liberalism) ซึ่งสามารถ

นำมาวิเคราะห์ประเด็นความยุติธรรมทางเพศและสิทธิของกลุ่ม LGBTQ+ ในการสร้างครอบครัวภายใต้บริบทของสังคมสมัยใหม่ได้ (Macedo, 1990; Nussbaum, 2006)

แนวคิดเรื่องความยุติธรรมทางเพศเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างมากในแวดวงสังคมศาสตร์และปรัชญาการเมือง โดยเฉพาะภายใต้กรอบแนวคิดของ Rawls ที่มุ่งเน้นความเสมอภาคและความยุติธรรมในสังคมผ่านหลักการข้อที่ 1 คือ หลักเสรีภาพที่เท่าเทียม (Equal Liberty Principle) นั้นหมายถึงการที่ทุกคนควรได้รับสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน เช่น เสรีภาพในการพูด เสรีภาพทางศาสนาและเสรีภาพในการรวมกลุ่ม โดยหลักเสรีภาพที่เท่าเทียม (Equal Liberty Principle) เป็นหลักการสำคัญที่ Rawls เสนอไว้ในทฤษฎีความยุติธรรม ซึ่งระบุว่าทุกคนควรมีเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน ซึ่งสิทธิและเสรีภาพเหล่านี้ต้องมีการรับประกันโดยไม่ขึ้นกับสถานะทางสังคม ชาติกำเนิด หรือปัจจัยอื่น ๆ ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของบุคคล โดยมีสาระสำคัญดังนี้

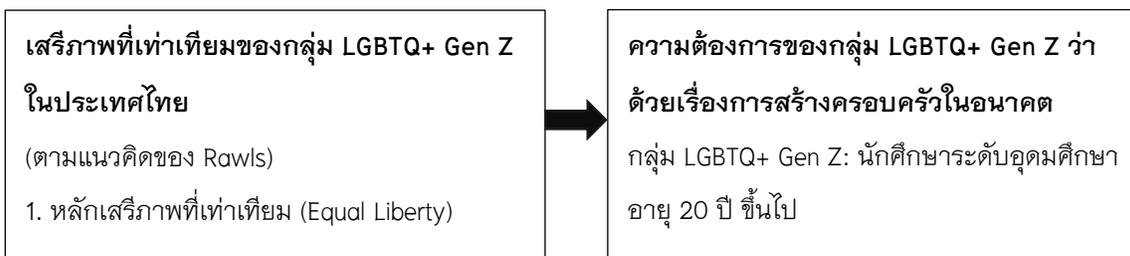
1. เสรีภาพต้องเท่าเทียมกันสำหรับทุกคน หมายความว่าเสรีภาพทางการเมืองและสิทธิขั้นพื้นฐาน เช่น เสรีภาพในการแสดงออก เสรีภาพทางศาสนา เสรีภาพในการรวมกลุ่ม เสรีภาพในการเลือกคู่ครอง และเสรีภาพทางกฎหมาย ต้องได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกันสำหรับทุกคน

2. สิทธิและเสรีภาพเหล่านี้ไม่สามารถลดทอนเพื่อประโยชน์ของบุคคลอื่น ไม่มีใครสามารถถูกจำกัดเสรีภาพเพื่อให้ผู้อื่นได้รับประโยชน์ แม้ว่าจะเป็นไปได้เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือสังคม

3. เชื่อมโยงกับหลักความเสมอภาค การมีเสรีภาพที่เท่าเทียมกันช่วยสร้างความยุติธรรมและป้องกันการเลือกปฏิบัติที่อาจเกิดขึ้นจากโครงสร้างทางสังคม

กรอบแนวคิด

ความต้องการของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ต่อการสร้างครอบครัวในอนาคต: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) รายบุคคล ทั้งนี้กระบวนการวิจัยอาศัยแนวทางของ Creswell and Poth (2018) ในการศึกษาปรากฏการณ์วิทยา ซึ่งประกอบด้วย 8 ขั้นตอนหลัก รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนสรุปไว้ในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยาในรูปแบบของ Creswell and Poth (2018)

ขั้นตอนการวิจัย	การดำเนินการ
1. การพิจารณาปัญหาการวิจัยว่า ได้รับการตรวจสอบอย่างดีที่สุดโดยใช้แนวทางปรากฏการณ์วิทยาหรือไม่ (<i>Determine if the research problem is best examined by using a phenomenological approach.</i>)	ผู้วิจัยพิจารณาปัญหาการวิจัย คือ ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการศึกษาเกี่ยวกับนักศึกษาในกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ที่มีความต้องการและแนวคิดในการสร้างครอบครัวในอนาคต
2. ระบุปรากฏการณ์ที่สนใจและอธิบายปรากฏการณ์นั้น (<i>Identify a phenomenon of interest to study and describe it.</i>)	งานวิจัยเรื่องนี้ศึกษาเรื่องความต้องการสร้างครอบครัวของนักศึกษาในกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ร่วมที่เกิดขึ้น ผ่านประสบการณ์และมุมมองของนักศึกษาในกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z
3. การจำแนกและระบุมิติทางปรัชญาเบื้องต้นของปรากฏการณ์วิทยา (<i>Distinguish and specify the broad philosophical assumptions of phenomenology.</i>)	ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลกับนักศึกษาในกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ที่มีคุณสมบัติตรงตามที่ต้องการศึกษา คือ เป็นนักศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 5 คน
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ต้องศึกษา โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และดำเนินการหลายครั้ง (<i>Collect data from the individuals who have experienced the phenomenon by using in-depth and multiple interviews.</i>)	ในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึกทั้งหมด 3 ครั้ง ครั้งละ 1 คน โดยถามคำถามเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการในการสร้างครอบครัวในอนาคตภายใต้บริบทเสรีภาพของสังคมไทย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาถอดเทปพร้อมทั้งนำมาจำแนกข้อมูลที่ได้ รวมถึงประสบการณ์และแนวคิดที่มีร่วมกันของนักศึกษาทั้ง 5 คน มาวิเคราะห์ผ่านแนวคิดเสรีภาพที่เท่าเทียม
5. สร้างหัวข้อจากการวิเคราะห์ข้อความสำคัญ (<i>Generate themes from the analysis of significant statements.</i>)	ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จากนักศึกษาทั้ง 5 คน มาจัดหมวดหมู่ของข้อมูลว่ามีความเชื่อมโยงกันในประเด็นใดบ้าง และนำข้อมูลที่ได้รับมาอธิบายพรรณนา
6. การพัฒนาคำอธิบายที่เป็นข้อความและโครงสร้าง (<i>Develop textural and structural descriptions.</i>)	ผู้วิจัยเขียนคำอธิบายเกี่ยวกับสิ่งที่นักศึกษาประสบเป็นคำอธิบายที่เป็นข้อความ (<i>textural description</i>) และโครงสร้างของปรากฏการณ์ (<i>structural description</i>) ที่สะท้อนถึงความต้องการของคนรุ่นใหม่ในกลุ่ม LGBTQ+ ต่อการสร้างครอบครัวในอนาคต และบริบทต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น
7. รายงานแก่นแท้ของปรากฏการณ์โดยใช้คำบรรยายประกอบ (<i>Report the "essence" of the phenomenon by using a composite description.</i>)	ผู้วิจัยนำผลสรุปและคำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยนำเสนอปรากฏการณ์เสรีภาพที่เท่าเทียมของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ว่าด้วยเรื่องการสร้างครอบครัวและแนวทางที่ส่งเสริมความเสมอภาคและความยุติธรรมในการสร้างครอบครัว จึงพบว่ากลุ่ม LGBTQ+ Gen Z เกิด

ขั้นตอนการวิจัย	การดำเนินการ
8. นำเสนอความเข้าใจเกี่ยวกับแก่นแท้ของประสบการณ์ในรูปแบบการเขียน (<i>Present the understanding of the essence of the experience in written form.</i>)	ปรากฏการณ์ คือ การต้องการมีเสรีภาพในการเลือกวิถีชีวิต เสรีการแสดงออกทางเพศและเสรีภาพส่วนบุคคลในการสร้างครอบครัวในอนาคตอย่างเป็นทางการ ผู้วิจัยเขียนอธิบายในบริบทของการวิจัยเชิงปรากฏการณ์วิทยา เพื่ออธิบายความต้องการและมุมมองของกลุ่ม LGBTQ+ LGBTQ+ Gen Z ตามลำดับความเหมาะสม และมุมมองของผู้วิจัย โดยการเขียนเชิงพรรณนา (<i>Analysis descriptive</i>).

1. พื้นที่ในการเก็บข้อมูล

พื้นที่ในการศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2568

2. ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างโดยผู้วิจัยเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติหรือมีลักษณะเฉพาะตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ มีความต้องการสร้างครอบครัวจำนวน 5 คน แม้ว่าจำนวนผู้ให้ข้อมูลจะมีเพียง 5 คน แต่ผู้วิจัยพบว่า ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ได้ครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และไม่ปรากฏข้อมูลหรือแนวคิดใหม่เพิ่มเติมในผู้ให้ข้อมูลคนหลัง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ข้อมูลได้ถึงจุดอิ่มตัว (Data Saturation) แล้ว โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาพร้อมกับลักษณะของตัวอย่างที่มีประสบการณ์ตรง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและสามารถถ่ายทอดข้อมูลเชิงลึกได้อย่างครบถ้วน โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลดังนี้

1. บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) ที่มีช่วงอายุ 20 ปีขึ้นไปและกำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา
2. บุคคลที่อยู่ในประเทศไทย
3. ผู้มีความสมัครใจในการเข้าร่วมการวิจัยและยินดีให้ข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก
4. เป็นผู้ที่สามารถสื่อสารและเข้าใจภาษาไทยได้ดี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่สำคัญ ได้แก่ ผู้วิจัย และเครื่องมือที่ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยแบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ส่วนบุคคล แนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง และ เครื่องแบบบันทึกเสียง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผู้วิจัยถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษา และผู้วิจัยที่ทำหน้าที่ในตำแหน่งครูผู้สอนอยู่ในพื้นที่เดียวกันกับผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อให้การศึกษาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยมากที่สุด มีข้อมูลที่ครบถ้วน และให้ผลการวิจัยที่มีความเชื่อถือได้

3.2 เครื่องมือช่วยผู้วิจัย

3.2.1 แบบบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ส่วนบุคคล

3.2.2 แนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก

3.2.3 เครื่องบันทึกเสียง (Audio-tape recorder)

4. การวิเคราะห์และตีความข้อมูล (Data Analysis and Interpretation)

เมื่อดำเนินการสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ข้อมูลที่ได้รับจะถูกจัดกลุ่มตามประเด็นหลัก (Themes) ที่มีความเชื่อมโยงกัน เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และตีความข้อมูลอย่างเป็นระบบ กระบวนการนี้มุ่งเน้นไปที่การสังเคราะห์และสกัดสาระสำคัญของประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถระบุแก่นแท้ของปรากฏการณ์ที่ศึกษา (Essence) ได้อย่างชัดเจน ผลการวิเคราะห์จะถูกนำเสนอในรูปแบบของการสรุปเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูลหลัก

จากการศึกษาบริบทของครอบครัว สังเกตพฤติกรรมของผู้ให้สัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวทั่วไป สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 บริบทครอบครัวและข้อมูลส่วนตัวทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ลำดับ	ชื่อ (นามสมมติ)	ข้อมูลเบื้องต้น
1	นอร์ท	ผู้ให้สัมภาษณ์เพศชาย อายุ 24 ปี ศึกษาระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าอัตลักษณ์ทางเพศของตนคือ เกย์ สถานะโสด ส่วนสมาชิกในครอบครัวประกอบด้วยพ่อ แม่และน้อง ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าตนเป็น LGBTQ+ คนเดียวในครอบครัวและมีความสนิทสนมกับครอบครัวมาก ลักษณะของผู้ให้สัมภาษณ์มีความร่าเริง สดใส พุดคุยเก่ง
2	ปอนด์	ผู้ให้สัมภาษณ์เพศชาย อายุ 24 ปี ศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าอัตลักษณ์ทางเพศของตนคือ + (plus) ในกลุ่ม pansexual สถานะโสด ส่วนสมาชิกในครอบครัวประกอบไปด้วยพ่อ แม่ ยายและพี่ชาย ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าตนน่าจะเป็น LGBTQ+ คนเดียวในครอบครัว เนื่องจากไม่ได้สนิทกับพี่ชาย ส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์มีความขี้มึนแต่แววตาเศร้าและไม่สดใส
3	ออน	ผู้ให้สัมภาษณ์เพศหญิง อายุ 24 ปี ศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาชีววิทยา ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าอัตลักษณ์ทางเพศของตนคือ + (plus) ในกลุ่ม pansexual สถานะมีแฟนแล้ว ซึ่งแฟนมีอัตลักษณ์ทางเพศคือ bisexual ส่วนสมาชิกในครอบครัวประกอบด้วยพ่อ แม่และน้องชาย ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าตนเป็น LGBTQ+ คนเดียวในครอบครัว ส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์มีความสดใส ร่าเริง พุดคุยและหัวเราะตลอดการสัมภาษณ์

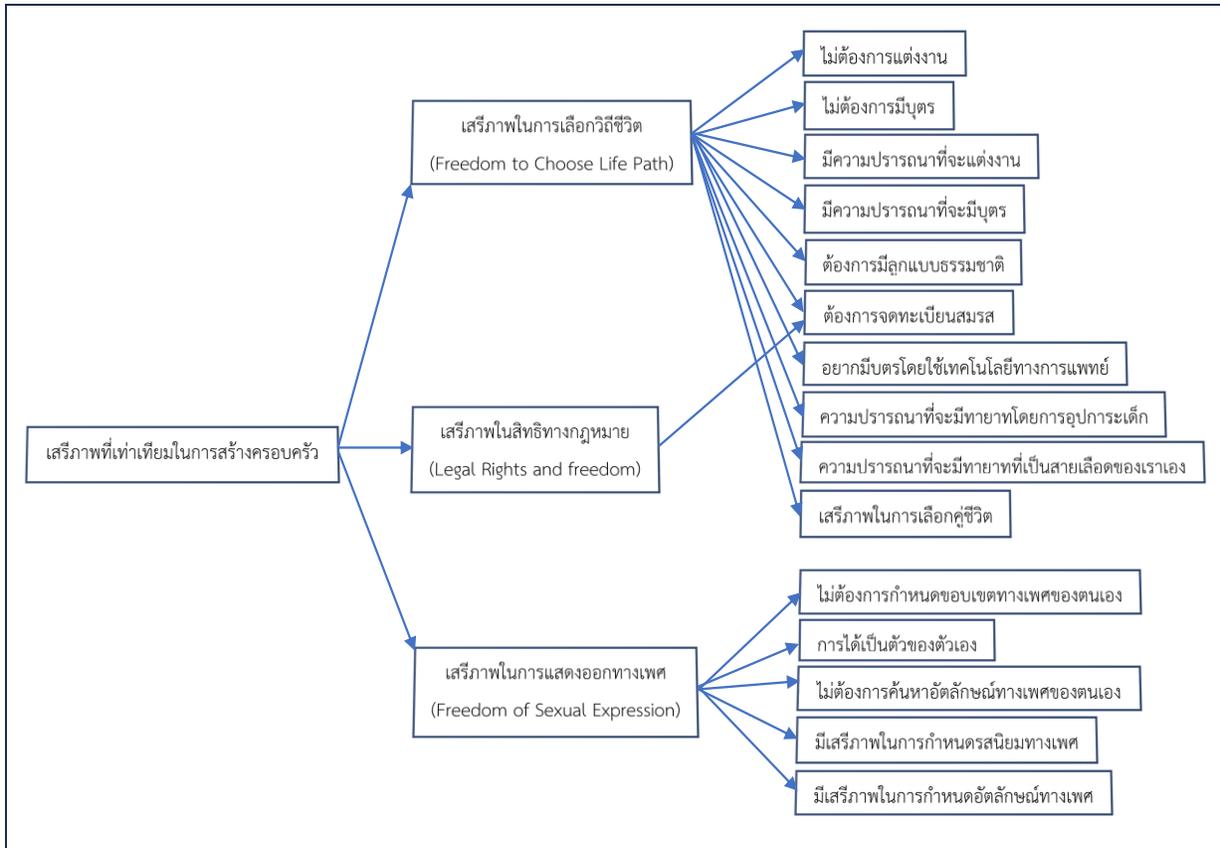
ลำดับ	ชื่อ (นามสมมติ)	ข้อมูลเบื้องต้น
4	ทอย	ผู้ให้สัมภาษณ์เพศชาย อายุ 24 ปี ศึกษาระดับปริญญาโท คณะแพทยศาสตร์ สาขาชีวระบบ ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าอัตลักษณ์ทางเพศของตนคือ + (plus) ในกลุ่ม pansexual สถานะโสด ส่วนสมาชิกในครอบครัวประกอบไปด้วยพ่อ แม่ พี่ชายและน้องชาย ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าตนเป็น LGBTQ+ คนเดียวในครอบครัว ส่วนตัวผู้ให้สัมภาษณ์มีความจริงจัง ก่อนการสัมภาษณ์มีความกังวลและประหม่าเล็กน้อย
5	มอส	ผู้ให้สัมภาษณ์เพศหญิง อายุ 24 ปี ศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาชีววิทยา ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าอัตลักษณ์ทางเพศของตนคือ Queer สถานะมีแฟนแล้วเป็นเพศชาย ส่วนสมาชิกในครอบครัวประกอบไปด้วย ตา พี่สาวและแม่ ซึ่งเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว เนื่องจากพ่อเสียชีวิตตอนผู้ให้สัมภาษณ์อายุ 20 ปี ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าตนและพี่สาวเป็น LGBTQ+ ทั้งคู่ในครอบครัว

ส่วนที่ 2 ปรากฏการณ์ว่าด้วยความต้องการสร้างครอบครัวของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความต้องการสร้างครอบครัวของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ผ่านกรอบแนวคิด หลักแห่งเสรีภาพที่เท่าเทียมของ Rawls ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เสรีภาพที่เท่าเทียมในการสร้างครอบครัว

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความต้องการให้มนุษย์ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพที่เท่าเทียมในการสร้างครอบครัว ไม่ว่าจะพวกเขาจะมีเพศสภาพหรือรสนิยมทางเพศแบบใดก็ตาม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญกับการมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคในการใช้ชีวิตคู่หรือการดำเนินชีวิตแบบครอบครัว ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลพบว่า แม้ว่ากฎหมายสมรสเท่าเทียมจะได้รับการรับรองแล้ว แต่บางครอบครัวยังคงยึดถือค่านิยมดั้งเดิม ส่งผลให้บุคคล LGBTQ+ บางกลุ่มต้องเผชิญกับแรงกดดัน นอกจากนี้ บริบททางสังคมและวัฒนธรรมรอบตัวก็มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการแสดงออกถึงเจตจำนงในการสร้างครอบครัวของแต่ละบุคคล ปัจจัยเหล่านี้อาจทำให้พวกเขาไม่สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับชีวิตครอบครัวได้อย่างอิสระอย่างแท้จริง ดังนั้น เสรีภาพที่เท่าเทียมในการสร้างครอบครัวของบุคคล LGBTQ+ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพื่อให้พวกเขาสามารถใช้ชีวิตคู่และสร้างครอบครัวได้อย่างเท่าเทียมกับทุกคน

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดหลักเสรีภาพที่เท่าเทียมของ Rawls โดยใช้โปรแกรม ATLAS.ti.25

1. เสรีภาพในการเลือกวิถีชีวิต (freedom to choose life path)

เสรีภาพในการเลือกวิถีชีวิตเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับชีวิตของตนเองได้อย่างอิสระ โดยไม่ถูกจำกัดจากปัจจัยภายนอก ไม่ว่าจะเป็นบรรทัดฐานทางสังคม ความคาดหวังจากครอบครัวหรือข้อบังคับทางกฎหมาย การมีเสรีภาพนี้ทำให้บุคคลสามารถกำหนดแนวทางชีวิตของตนเองได้ รวมถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และรูปแบบครอบครัวตามที่ต้องการ โดยปราศจากแรงกดดันหรือการบังคับจากผู้อื่น จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่าความต้องการในการสร้างครอบครัวของบุคคล LGBTQ+ มีความหลากหลายและแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละบุคคล ความแตกต่างเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า เสรีภาพในการเลือกวิถีชีวิตในการตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบครอบครัวตามความต้องการของแต่ละบุคคลไม่ว่าจะเป็นเพศใด ซึ่งจะเห็นได้จากคำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

ผู้วิจัย: คุณมีความปรารถนาในการสร้างครอบครัวในลักษณะใด หรือมองเห็นตัวเองในรูปแบบของการมีครอบครัวไว้อย่างไรบ้าง

“ความฝันของผม คือ ผมคิดว่าผมอยากแต่งงานแล้วก็มีลูก วาดฝันเอาไว้ว่าอยากมีลูกแฝดครั้งเดียวเลย ฮ่า ๆ ฝันสูงมัยมีลูกแฝด แล้วก็เลี้ยงดูลูกให้เขาเติบโตได้อย่างดีแต่ไม่ได้ไปกดดันเขา”

(นอร์ท, ผู้ให้ข้อมูล)

“เราอยากสร้างครอบครัว เพราะมันไม่ได้อยากอยู่แบบโดดเดี่ยว แต่ไม่จำเป็นต้องแต่งงาน แต่อยากมีลูกแล้วก็จะจดทะเบียนเพราะว่าถ้ามันมีสิทธิให้เราเหมือนกับคู่ปกติ”

(ปอนด์, ผู้ให้ข้อมูล)

“จริง ๆ ไม่ต้องแต่งงาน แบบว่าไม่ต้องจัดงานใหญ่โตอะไรอย่างจี้ อิม ก็แค่ใช้ชีวิตไปด้วยกันทุกวัน แล้วก็ไม่ได้คิดเรื่องมีลูกด้วย ส่วนเรื่องทะเบียนสมรสอะอยากจดทะเบียนนะ”

(ออน, ผู้ให้ข้อมูล)

“รู้สึกว่ามันจะเป็นแบบคบกันโดยที่ไม่มีคนรู้ครับ ไม่อยากแต่งงานครับ ขออยู่แบบว่าอยู่ด้วยกันก็พอ ลูกน่าจะไม่มีครับ”

(ทอย, ผู้ให้ข้อมูล)

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า ความต้องการในการสร้างครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลมีความหลากหลาย และสะท้อนถึงแนวคิดเรื่องเสรีภาพในการเลือกวิถีชีวิตอย่างชัดเจน โดยแต่ละคนมีมุมมองที่แตกต่างกันต่อความหมายของครอบครัวและชีวิตคู่ บางคนมีความฝันที่จะแต่งงานและมีลูกในลักษณะที่ใกล้เคียงกับแบบแผนครอบครัวตามขนบดั้งเดิม เช่น การมีลูกแฝด การเลี้ยงบุตรอย่างใส่ใจโดยไม่กดดัน ซึ่งแสดงถึงความใฝ่ฝันต่อการมีบทบาทในชีวิตครอบครัวอย่างเต็มรูปแบบ ในขณะที่บางคนให้ความสำคัญกับการมีบุตรโดยไม่จำเป็นต้องจัดพิธีสมรสแบบดั้งเดิม แต่ให้ความสำคัญกับการจดทะเบียนสมรสเพื่อรับรองสิทธิทางกฎหมายในการดูแลบุตรและชีวิตคู่ ขณะเดียวกันก็มีผู้ให้ข้อมูลที่มองว่าการแต่งงานหรือการมีบุตรไม่ใช่สิ่งจำเป็น โดยเชื่อว่าการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจและมีความสัมพันธ์ที่มั่นคงก็เพียงพอแล้ว แม้จะไม่มีพิธีการหรือเอกสารทางกฎหมายรับรองก็ตาม ความหลากหลายของความต้องการสร้างครอบครัวสำหรับบุคคล LGBTQ+ สะท้อนให้เห็นว่าการสร้างครอบครัวไม่ได้มีรูปแบบตายตัว แต่เป็นการตีความหมายคำว่าครอบครัวและชีวิตคู่ตามเจตจำนงส่วนบุคคลและประสบการณ์รวมถึงภูมิหลังของแต่ละคนเผชิญ เสรีภาพที่เท่าเทียมจึงไม่ได้หมายถึงการได้รับสิทธิในรูปแบบเดียวกับคนส่วนใหญ่เพียงเท่านั้น แต่รวมถึงสิทธิในการเลือกไม่เดินตามแบบแผนเดิม โดยไม่มีอคติหรือการกีดกัน ทั้งในระดับนโยบายและในระดับวัฒนธรรม

ความแตกต่างที่หลากหลายเหล่านี้ สะท้อนหลักการของเสรีภาพที่เท่าเทียม (Equal Liberty Principle) ตามแนวคิดของ Rawls ซึ่งเน้นว่าทุกคนควรมีเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่เท่าเทียมกันในการเลือกดำเนินชีวิตตามความเชื่อ ค่านิยมและวิถีทางของตน ตราบเท่าที่ไม่ละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น ในกรณีนี้ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นบุคคล LGBTQ+ Gen Z ควรได้รับเสรีภาพในการกำหนดรูปแบบชีวิตคู่และครอบครัวที่ตนปรารถนา ไม่ว่าจะเป็นการแต่งงาน การมีบุตรหรือการใช้ชีวิตร่วมกันโดยไม่จดทะเบียนสมรส โดยไม่มีข้อจำกัดทางสังคมหรือกฎหมายที่ทำให้พวกเขาต้องเลือกทางใดทางหนึ่งเพียงเพราะโครงสร้างเดิมของสังคมกำหนดไว้เช่นนั้น

2. เสรีภาพในสิทธิทางกฎหมาย (Legal Rights and Freedom)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลต้องการใช้สิทธิในกฎหมายสมรสเท่าเทียมเพื่อที่จะได้รับสิทธิในหลาย ๆ ด้าน เช่น การเข้าถึงสิทธิทางสวัสดิการของคู่สมรสและสิทธิในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสมรส โดยผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงความสำคัญของการจดทะเบียนสมรส เพื่อที่จะสามารถรับสิทธิที่เท่าเทียมเฉกเช่นกับคู่สมรสชายจริงหญิงแท้ ดังนั้น เสรีภาพในสิทธิทางกฎหมาย ควรเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนควรได้รับอย่างเท่าเทียมกันตามหลักการของสิทธิมนุษยชน

โดยไม่ถูกจำกัดจากสถานะทางเพศหรือการสมรส เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ของชีวิตได้อย่างอิสระ สามารถมีชีวิตที่สมบูรณ์และมีความสุขได้ในสังคมเช่นคนทั่วไป ซึ่งจะเห็นได้จากคำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

ผู้วิจัย: ที่คุณบอกว่าต้องการจดทะเบียนสมรส อะไรเป็นเหตุผลที่ทำให้คุณตัดสินใจเช่นนั้น ?

“ก็มันได้สิทธิหลายอย่างจากคนรักหรือคนที่เราใช้ชีวิตคู่กัน”

(นอร์ท, ผู้ให้ข้อมูล)

“ด้วยเหตุผลที่ว่านี่ก็ออกใหม่บางที่การรักษาพยาบาลไง มันก็เป็นเรื่องที่แพนเราจะสามารถช่วยได้ไงในการเซ็นยินยอม หรือวันนึงเราเป็นอะไรขึ้นมากระทันหัน คนที่เราอยากให้เซ็นยินยอมก็คือแพน อืม ประมาณนี้แหละ”

(ออน, ผู้ให้ข้อมูล)

“มันมีสิทธิพิเศษหลายอย่าง เช่น ถ้ามีลูก ลูกก็เป็นลูกที่ชอบด้วยกฎหมาย สิทธิเรื่องมรดก”

(มอส, ผู้ให้ข้อมูล)

“รู้สึกว่ามันจะเป็นแบบคบกันโดยที่ไม่มีคนรู้ครับ ไม่อยากแต่งงานครับ ขออยู่แบบว่าอยู่ด้วยกันก็พอ ลูกน่าจะไม่มีครับ”

(ทอย, ผู้ให้ข้อมูล)

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญกับการจดทะเบียนสมรสภายใต้กฎหมายสมรสเท่าเทียม เพื่อให้ได้รับสิทธิทางกฎหมายในหลายด้านเช่นเดียวกับคู่สมรสชายหญิง ไม่ว่าจะเป็นสิทธิทางสวัสดิการ สิทธิในการตัดสินใจทางการแพทย์ สิทธิในการรับมรดกและสิทธิในการเป็นผู้ปกครองบุตรตามกฎหมาย โดยผู้ให้ข้อมูลได้เน้นถึงความสำคัญของสิทธิที่เกี่ยวข้องกับการดูแลกันและกันในชีวิตคู่ เช่น สิทธิในการเซ็นยินยอมทางการแพทย์ในกรณีฉุกเฉินและสิทธิในการรับรองบุตร ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้พวกเขาสามารถใช้ชีวิตคู่ได้อย่างมั่นคงและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ความต้องการเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการสมรสไม่ได้เป็นเพียงการแสดงออกถึงความรักหรือสถานะทางสังคมเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกที่จำเป็นในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานในการใช้ชีวิตร่วมกันอย่างมีเสถียรภาพ และได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายเช่นเดียวกับคู่สมรสชายหญิง ดังนั้น การจดทะเบียนสมรสจึงเป็นมากกว่าพิธีการทางกฎหมาย หากแต่เป็นประตูสำคัญที่เปิดโอกาสให้บุคคลในกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z สามารถวางแผนชีวิตครอบครัวได้อย่างมั่นใจ มีความมั่นคงในชีวิตคู่และได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมเช่นเดียวกับทุกคนในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับหลักเสรีภาพที่เท่าเทียมในระบอบประชาธิปไตยที่ Rawls ได้ให้ความสำคัญถึงการได้รับความคุ้มครองจากรัฐในฐานะพลเมืองผู้มีศักดิ์ศรีเท่าเทียม เสรีภาพในสิทธิทางกฎหมายนี้ไม่ควรถูกจำกัดเพียงเพราะความแตกต่างทางเพศวิถีหรืออัตลักษณ์ทางเพศ แต่กล่าวได้ว่ามนุษย์ทุกคนในสังคมควรได้รับสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมกัน

3. เสรีภาพในการแสดงออกทางเพศ (Freedom of Gender Expression)

การแสดงออกทางเพศเป็นวิธีที่บุคคลแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางเพศของตนเองผ่านพฤติกรรม บุคลิกภาพ บทบาททางสังคมหรือบทบาทในชีวิตคู่และครอบครัว ซึ่งอาจแตกต่างจากเพศกำเนิดของตนเอง ดังนั้น เสรีภาพในการแสดงออกทางเพศจึงเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ช่วยให้คนในกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z สามารถใช้ชีวิตในแบบที่ตรงกับตัวตนของตนเองได้ ทั้งนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 คน พบว่า พวกเขาต้องการมีอิสระในการแสดงออกทางเพศของตนเองอย่างเปิดเผยในบริบทของชีวิตคู่และครอบครัว ซึ่งจะเห็นได้จากคำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูลดังนี้

ผู้วิจัย: คุณมีมุมมองต่ออัตลักษณ์ทางเพศของตัวเองอย่างไร

“ยังค้นหาตัวเองอยู่ เพราะปกติก็จะมีความรู้สึกชอบผู้ชาย คบกับผู้ชาย ในอีกมุมหนึ่งก็รู้สึกว่าเราก็คงอยากมีครอบครัวที่มีพ่อแม่ลูกที่เป็นลูกของเราจริง ๆ แต่ก็เข้าใจว่าผู้หญิงเขาไม่ได้ยอมรับที่จะคบกับเกย์แบบเราอะเธอ ก็เลยคิดว่ายังรู้สึกไม่แน่นอนกับอัตลักษณ์ทางเพศของเราในตอนนี้อยู่ เหมือนยังไม่ได้อยากจำกัดขอบเขตของตัวเองตายตัวเลยขนาดนั้น”

(นอร์ท, ผู้ให้ข้อมูล)

“เราไม่ต้องการกำหนดขอบเขต อยากเป็นตัวของตัวเอง ไม่ได้อยากค้นหาตัวเองอะเธอ รู้สึกแค่ว่าจะเป็นยังไงก็ให้เป็นไป”

(ปอนด์, ผู้ให้ข้อมูล)

“จริง ๆ เค้าวามันไม่ได้สำคัญอะเรื่องเพศ เราชอบได้หมดอะไม่ว่าเพศไหนแค่อยกกันเข้าใจก็พอจะแล้วก็ได้คิดจะค้นหาตัวเองอะไรแล้วอะ เป็นยังไงก็เป็น ชอบใครก็ชอบได้หมด เรียกว่าเป็นตัวของตัวเองดีกว่า”

(ออน, ผู้ให้ข้อมูล)

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความต้องการอิสระในการนิยามและแสดงออกทางเพศของตนเองโดยไม่จำเป็นต้องถูกจำกัดอยู่ในกรอบของอัตลักษณ์ทางเพศที่มีอยู่ตามชนบ เช่น การต้องเลือกเป็นเพศชายหรือเพศหญิงอย่างชัดเจน หรือการยึดติดกับเพศวิถีใดเพศวิถีหนึ่งอย่างถาวร ความต้องการเหล่านี้สะท้อนถึงแนวคิดเรื่องความเป็นตัวของตัวเอง ที่แต่ละคนต้องการมีเสรีภาพในการใช้ชีวิตอย่างสอดคล้องกับความรู้สึกภายใน ประสบการณ์ส่วนตัวและความสัมพันธ์ที่เลือกเอง โดยปราศจากแรงกดดันจากกรอบสังคม ค่านิยมหรือความคาดหวังที่จำกัดตัวตนของพวกเขา การที่ผู้ให้ข้อมูลเลือกที่จะไม่นิยามหรือไม่ระบุอัตลักษณ์ทางเพศอย่างชัดเจน ไม่ได้หมายถึงความสับสนหรือการปฏิเสธตัวตนของตัวเอง แต่เป็นการแสดงออกถึงการเคลื่อนไหวเพื่อขยายพรมแดนของความเป็นมนุษย์ให้หลุดพ้นจากค่านิยมที่คับแคบ ซึ่งตรงกับหลักเสรีภาพที่เท่าเทียม (Equal Liberty Principle) ของ Rawls ที่เสนอว่า ทุกคนควรได้รับเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมในการกำหนดเป้าหมายชีวิตและแสดงออกถึงตัวตนของตนเอง ตราบใดที่การกระทำนั้นไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ซึ่งในบริบทนี้ เสรีภาพในการแสดงออกทางเพศจึงไม่ควรถูกตีกรอบด้วยค่านิยมทางกฎหมายหรือจารีตแบบทวิลักษณ์ (binary) แต่ควรเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถเลือกดำรงอยู่ในอัตลักษณ์ที่ตนเองรู้สึกเป็นจริง และสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นบนพื้นฐานของความสมัครใจอย่างเสรีโดยไม่ถูกตีตรา การให้สิทธิในลักษณะนี้จึงไม่ใช่เพียงเรื่องของการยอมรับความหลากหลายทางเพศเท่านั้น แต่เป็นการยอมรับในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเสรีภาพในการดำรงชีวิตอย่างเท่าเทียม ซึ่งเป็นหัวใจของสังคมประชาธิปไตยตามแนวคิดของ Rawls

ความต้องการสร้างครอบครัวของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ในประเทศไทยไม่ได้จำกัดอยู่เพียงมิติของความรักหรือการอยู่ร่วมกันในชีวิตคู่ หากแต่สะท้อนการแสวงหาพื้นที่แห่งเสรีภาพในการดำเนินชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี ทั้งในด้านการเลือกวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับตนเอง การเข้าถึงสิทธิทางกฎหมายอย่างเท่าเทียมและการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ทางเพศโดยปราศจากข้อจำกัดจากกรอบสังคมดั้งเดิม ปรากฏการณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า สำหรับบุคคลกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z การสร้างครอบครัวคือการประกอบสร้างอัตลักษณ์และความสัมพันธ์ในรูปแบบที่พวกเขาเลือกเองอย่างเสรี ภายใต้โครงสร้างสังคมที่เคารพในความหลากหลายและยึดมั่นในหลักเสรีภาพที่เท่าเทียมของความเป็นมนุษย์ทุกคน

นอกจากนี้ ตามกรอบแนวคิดหลักเสรีภาพที่เท่าเทียมของ Rawls ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยยังพบว่ามโนคติประกอบมิติอื่น ที่ส่งผลต่อความต้องการสร้างครอบครัว นั่นคือ ความคาดหวังการยอมรับความแตกต่างจากสังคม โดยรายละเอียดจากการศึกษา ดังต่อไปนี้

มิติตความคาดหวังการยอมรับความแตกต่างจากสังคม

การยอมรับความแตกต่างทางเพศและอัตลักษณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้กลุ่ม LGBTQ+ สามารถใช้ชีวิตได้อย่างสงบสุขและมีศักดิ์ศรี ทว่าปัจจุบัน แม้สังคมจะเปิดกว้างและให้การยอมรับมากขึ้น แต่กลุ่ม LGBTQ+ ยังคงเผชิญกับทัศนคติที่เป็นอคติ การเลือกปฏิบัติและการตีตราทางสังคมในหลายระดับ ไม่ว่าจะเป็นในครอบครัว สถานศึกษา หรือที่ทำงานด้วยเหตุนี้ กลุ่ม LGBTQ+ จึงคาดหวังให้สังคมมีมุมมองที่เปิดกว้างและให้คุณค่าแก่ความหลากหลายทางเพศมากขึ้น ไม่เพียงแต่ในแง่ของสิทธิทางกฎหมาย แต่ยังรวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียมและปราศจากการเลือกปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสังคมที่เคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์อย่างแท้จริง ซึ่งจะเห็นได้จากคำบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

ผู้วิจัย: คุณคิดว่าอะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศไทยกลายเป็นสังคมที่ยอมรับครอบครัวของ LGBTQ+ ได้อย่างแท้จริง

“ความรู้ มันต้องให้ทุกคนมีความรู้ความเข้าใจและการยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมสำหรับคนที่เป็น LGBTQ+ เกิดมาไม่จำเป็นต้องแค่งงหรือชายหอก อยากให้สนใจที่ลักษณะนิสัยมากกว่า ไม่ได้อยากให้มาสนใจว่าเพศอะไร”

(ปอนด์, ผู้ให้ข้อมูล)

“ควรต้องมีการปลูกฝังในการทำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้เรื่องเพศ แล้วตอนนี้ในประเทศไทยยังไม่เห็นชัดเจนเกี่ยวกับครอบครัวที่มันเป็น LGBTQ+ แบบจริง ๆ ก็เลยคิดว่าควรใช้สิทธิพลทางสื่ออะให้ถูกต้องและให้เห็นว่า เทย์ เนี่ยเขาเป็นครอบครัว LGBTQ+ แต่เขามีลูกอะโรยอย่างนี้อะ ประมาณว่ามันเกิดขึ้นได้และมันไม่ได้ผิด”

(ทอย, ผู้ให้ข้อมูล)

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคาดหวังว่าสังคมไทยจะก้าวข้ามความเข้าใจแบบเดิม ๆ ที่มีต่อกลุ่ม กลุ่ม LGBTQ+ Gen Z และยอมรับในความชอบธรรมของการดำเนินชีวิต รวมถึงการสร้างครอบครัวของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น ความคาดหวังดังกล่าวมิได้จำกัดอยู่เพียงการเรียกร้องสิทธิทางกฎหมายเท่านั้น หากแต่สะท้อนถึงความปรารถนาในการเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางสังคมที่ลึกซึ้งและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในมิติของทัศนคติ ความเข้าใจและการยอมรับที่มาจาก การเรียนรู้ร่วมกันของคนในสังคม ผู้ให้ข้อมูลตระหนักดีว่าการลดอคติที่มีต่อ

กลุ่ม LGBTQ+ ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เพียงชั่วข้ามคืน หากต้องอาศัยการปลูกฝังแนวคิดเรื่องความเสมอภาคทางเพศและความหลากหลายในระดับครอบครัว ระบบการศึกษาและพื้นที่สาธารณะ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการไม่เลือกปฏิบัติและการเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างเสมอภาค นอกจากนี้ยังมีการเน้นย้ำถึงบทบาทของสื่อโซเชียล และการสื่อสารผ่านโลกออนไลน์ ในฐานะเครื่องมือสำคัญในการปรับเปลี่ยนมุมมองของสาธารณชน โดยเฉพาะการนำเสนอเรื่องราวของครอบครัว LGBTQ+ ที่สามารถดำรงชีวิตร่วมกันได้อย่างมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างจากครอบครัวในแบบแผนทั่วไป การสร้างภาพจำใหม่ที่เป็นบวกนี้มีส่วนช่วยในการลดอคติทางวัฒนธรรม และเปิดพื้นที่ให้กลุ่มหลากหลายทางเพศได้รับการยอมรับจากสังคมในฐานะผู้มีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันอย่างแท้จริง

ประสบการณ์ที่นำไปสู่ความต้องการสร้างครอบครัวของคนรุ่นใหม่ในกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ในประเทศไทย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูล 5 คน ผู้วิจัยพบประสบการณ์ร่วมของคนรุ่นใหม่ในกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z อันนำไปสู่ความต้องการสร้างครอบครัว ดังนี้

1. ประสบการณ์การสูญเสียผู้นำหรือเสาหลักของครอบครัว

ผู้ให้ข้อมูล “มอส” มีโครงสร้างครอบครัวที่แตกต่างจากรูปแบบทั่วไป โดยมีกลุ่มสมาชิกหลัก คือ แม่ที่เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว เนื่องจากพ่อของมอสเสียชีวิตเมื่อเขายังเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทำให้ครอบครัวเหลือเพียงแม่ ตาและพี่สาว จากประสบการณ์ความสูญเสียในครอบครัว ทำให้มอสรู้สึกขาดบางสิ่งบางอย่างในชีวิตครอบครัว ด้วยเหตุผลนี้ทำให้ผู้ให้ข้อมูลความต้องการที่จะสร้างครอบครัวที่สมบูรณ์ขึ้นมาใหม่ โดยเขามีความต้องการสร้างครอบครัวที่ไม่ขาดคนรักและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เพราะเขามองว่าครอบครัวของตัวเองยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร เนื่องจากการสูญเสียพ่อ ซึ่งเป็นการขาดบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในชีวิตครอบครัว

2. ประสบการณ์การถูกตีตราจากสังคมและขาดการยอมรับจากครอบครัว

ผู้ให้ข้อมูล “ปอนด์” ได้เปิดเผยถึงประสบการณ์ที่ยากลำบากจากการเผชิญกับการถูกสังคมเหยียดหยาม อันเนื่องมาจากอัตลักษณ์ทางเพศและรสนิยมทางเพศของตน โดยผู้ให้ข้อมูลระบุว่าตนเองเติบโตในบริบทชนบท ทั้งในแง่ของที่อยู่อาศัยและสถานศึกษา ซึ่งยังขาดความเข้าใจและการเปิดกว้างต่อความหลากหลายทางเพศ ส่งผลให้เกิดความรู้สึกท้อแท้และอึดอัด เนื่องจากต้องเผชิญกับการถูกมองผ่านสายตาที่ตัดสินและการกล่าวถึงในแง่ลบจากสังคมอยู่เสมอ ซึ่งเป็นเหตุทำให้รู้สึกไม่เป็นที่ยอมรับและขาดพื้นที่สำหรับการแสดงออกตามตัวตนที่แท้จริง นอกจากนี้ เมื่อผู้ให้ข้อมูลได้เปิดใจเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเพศกับครอบครัว การตอบรับที่ได้รับกลับเป็นเพียงความเงิบ ซึ่งยิ่งทำให้เขารู้สึกโดดเดี่ยวและห่างเหินจากครอบครัวของตน ความเงิบของครอบครัวทำให้เขารู้สึกว่าแม้จะเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน แต่ก็ยังไม่สามารถยอมรับและเข้าใจในตัวตนของเขาได้อย่างแท้จริง และด้วยเหตุผลนี้ผู้ให้ข้อมูลจึงมีความต้องการสร้างครอบครัวในอนาคต เพื่อที่จะสามารถเติมเต็มความโดดเดี่ยวในใจ รวมถึงให้ความรักและการสนับสนุนกันได้อย่างไม่มีเงื่อนไข

3. ประสบการณ์การพิสูจน์ตัวเองในฐานะ LGBTQ+ เพียงคนเดียวในครอบครัว

ผู้ให้ข้อมูล “นอร์ธ” และ “ทอย” ต่างสะท้อนถึงประสบการณ์การต้องพิสูจน์ตัวเองในฐานะบุคคลเพียงคนเดียวในครอบครัวที่มีอัตลักษณ์ทางเพศเป็น LGBTQ+ สำหรับนอร์ธ ความคิดเรื่องการสร้างครอบครัวและการมีลูกเป็นเสมือนเครื่องยืนยันคุณค่าและบทบาทในสังคม โดยเขากังวลว่า “เมื่อแก่ตัวไป ใครจะคอยดูแล” การมีลูกจึงถูกมองว่าเป็นวิธีการสร้างหลักประกันทางอารมณ์และกายภาพ รวมถึงเป็นการสืบสานตัวตนและคุณค่าของตนเองไปสู่รุ่นถัดไป อีกทั้งยังสะท้อนถึงการทำงานหนัก การสร้างฐานะ และการสะสมทรัพย์สิน เพื่อยืนยันว่าแม้จะเป็น LGBTQ+ ก็สามารถเป็นผู้ให้และผู้สืบทอดที่

ครอบครัวภาคภูมิใจได้ ในทำนองเดียวกัน “ทอย” ซึ่งเป็นบุคคลเดียวในครอบครัวที่มีอัตลักษณ์ทางเพศเป็น LGBTQ+ ได้เปิดเผยว่าในวัยเด็กต้องอาศัยอยู่กับตายาย เนื่องจากพ่อแม่รู้สึกอับอายต่ออัตลักษณ์ทางเพศของเขา อย่างไรก็ตาม เมื่อทอยสามารถพัฒนาความสามารถด้านการเรียนหรือความสามารถพิเศษอื่น ๆ ได้สำเร็จ จึงค่อย ๆ ได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ ประสบการณ์นี้ทำให้ทอยเกิดความต้องการที่จะสร้างครอบครัว เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จและบทบาทที่มั่นคงในฐานะสมาชิกครอบครัว

อภิปรายและสรุปผล

อภิปรายผล

ปรากฏการณ์เสรีภาพที่เท่าเทียมว่าด้วยความต้องการสร้างครอบครัวของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ในประเทศไทย

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 คน เพื่อสำรวจความต้องการสร้างครอบครัวในอนาคตของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z พบว่าแต่ละคนมีแนวคิดและรูปแบบการสร้างครอบครัวที่ต้องการในแบบของตัวเองตามการรับรู้ ความเชื่อ ความคิด อารมณ์ สามารถวิเคราะห์แนวคิดหลักเสรีภาพที่เท่าเทียมของ Rawls ดังนี้

เสรีภาพที่เท่าเทียมในการสร้างครอบครัว

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของเสรีภาพในหลายมิติของผู้ให้ข้อมูลในการสร้างครอบครัว พบว่า ความต้องการสร้างครอบครัวของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ในประเทศไทยไม่ได้เป็นเพียงความปรารถนาในระดับส่วนบุคคล หากแต่เป็นการเรียกร้องพื้นที่ทางสังคมที่เท่าเทียม เพื่อให้พวกเขาสามารถดำเนินชีวิตคู่ในรูปแบบที่ตนเองเลือกได้อย่างมีศักดิ์ศรี เสรีภาพในที่นี้ปรากฏในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นเสรีภาพในการเลือกวิถีชีวิต ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของบุคคลในการกำหนดเส้นทางชีวิตของตนเอง เช่น ความต้องการแต่งงาน มีลูก หรือแม้กระทั่งการไม่ต้องการแต่งงานหรือไม่ต้องการมีลูก แต่เลือกที่จะมีชีวิตคู่ในรูปแบบที่พวกเขาต้องการ เสรีภาพในการแสดงออกทางเพศเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่สำคัญ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ของบุคคล LGBTQ+ ที่อาจไม่ได้สอดคล้องกับกรอบเพศดั้งเดิม และเสรีภาพในการเข้าถึงสิทธิทางกฎหมาย เช่น การจดทะเบียนสมรสเท่าเทียม ก็เป็นสิ่งที่ผู้ให้ข้อมูลเห็นว่าเป็นสิทธิที่สำคัญในการดำเนินชีวิตคู่ที่มั่นคงและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่กำหนดทิศทางของชีวิตและความสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เลือกที่จะให้ความสำคัญกับเสรีภาพในการดำเนินชีวิตตามที่ตนเองต้องการ มากกว่าการพยายามปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐานความคิดของสังคม จะเห็นได้ว่าการที่พวกเขามีทางเลือกในการใช้ชีวิตตามที่ต้องการ เป็นผลมาจากการได้รับเสรีภาพที่เท่าเทียมทางกฎหมายนั่นเอง

มิติเหล่านี้สามารถอธิบายผ่านหลักเสรีภาพที่เท่าเทียม (Equal Liberty Principle) ของ Rawls (1997) ซึ่งเสนอว่าทุกคนควรได้รับเสรีภาพขั้นพื้นฐานในระดับที่เท่าเทียมกันไม่ว่าจะมีอัตลักษณ์หรือสถานภาพทางสังคมเช่นไร เสรีภาพจึงไม่ใช่เพียงสิทธิในการเลือกเท่านั้น แต่คือเงื่อนไขของความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการเคารพจากโครงสร้างทางสังคมและรัฐ โดยเฉพาะเสรีภาพในการกำหนดชีวิตของตนเอง รักใคร่และแสดงออกถึงอัตลักษณ์โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ หลักการนี้ทำให้แนวคิดของ Rawls เป็นรากฐานสำคัญของการผลักดันนโยบายและกฎหมายที่ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ เช่น กรณีประเทศไทยที่ได้ผ่านพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2567 ซึ่งรับรองการสมรสของบุคคลเพศเดียวกันอย่างเท่าเทียมกับคู่สมรสต่างเพศ ทั้งในเรื่องสิทธิการรับบุตรบุญธรรม ทรัพย์สิน สวัสดิการ และการตัดสินใจทางการแพทย์ อย่างไรก็ตาม คำถามสำคัญที่ตามมาคือ เสรีภาพที่เท่าเทียมตามแนวคิดของ Rawls สามารถรองรับความซับซ้อนของชีวิต LGBTQ+ ในบริบทไทยได้เพียงพอหรือไม่ เพราะแม้ผู้ให้ข้อมูลจะยอมรับว่าสิทธิทางกฎหมายมีความสำคัญต่อการวางแผน

ชีวิตคู่ แต่สิ่งที่ปรากฏชัดในข้อมูลเชิงลึก คือ ความต้องการใช้ชีวิตในแบบของตนโดยไม่ต้องจำกัดอยู่ภายใต้ค่านิยมดั้งเดิม เช่น การแต่งงาน การมีลูก หรือการจดทะเบียนสมรส การตัดสินใจเช่นนี้ไม่ได้เกิดขึ้นจากการปฏิเสธสิทธิ แต่เกิดจากการแสวงหาเสรีภาพที่สะท้อนตัวตนแท้จริงของพวกเขา และความต้องการได้รับการยอมรับในฐานะมนุษย์มากกว่าการเป็นผู้รับสิทธิ ผลการศึกษานี้สะท้อนข้อวิพากษ์ที่สำคัญของแนวคิด Rawls ซึ่งมีรากฐานจากแบบจำลองของปัจเจกบุคคลที่เสรีและเสมอภาคในเชิงนามธรรม โดยไม่คำนึงถึงโครงสร้างความเปราะบางของกลุ่มชายขอบ นั่นคือ กลุ่ม LGBTQ+ ที่ต้องเผชิญกับอคติ การตีตราและแรงกดดันจากสังคม ถึงแม้จะมีกฎหมายรองรับแล้วก็ตาม นักทฤษฎี เช่น Fraser (2000) และ Butler (2004) จึงเสนอว่า ความยุติธรรมควรต้องรวมถึงการยอมรับ (recognition) ไม่ใช่แค่การกระจายสิทธิ เพราะสิทธิที่ได้มาจะไม่มี ความหมาย หากบุคคลยังคงถูกปฏิเสธคุณค่าในฐานะมนุษย์

หากวิเคราะห์ในมุมมองอำนาจเชิงโครงสร้าง จะเห็นได้ว่าความต้องการเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นในสภาวะไร้อิทธิพลจากสังคม แต่เป็นการต่อรองกับระบบการศึกษา ระบบกฎหมายและศาสนา ที่ยังคงวางกรอบค่านิยมครอบครัวแบบชาย-หญิง และกรอบศีลธรรมที่คับแคบ ระบบการศึกษายังขาดการบรรจุเรื่องสิทธิและความหลากหลายทางเพศลงในหลักสูตร ทำให้การปลูกฝังความเข้าใจตั้งแต่เยาว์วัยไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ (องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม แห่งสหประชาชาติ, 2562) ในขณะเดียวกัน ระบบกฎหมายแม้จะมีความก้าวหน้า เช่น การสมรสเท่าเทียม แต่ยังคงต้องพัฒนาให้ครอบคลุมการคุ้มครองในเชิงปฏิบัติ รวมถึงจัดการตีตราทางสังคมที่ฝังแน่น (สมถวิล เอี่ยมโก๋ และคณะ, 2564; Boonyang & Tawalwongsri, 2021) ส่วนศาสนาซึ่งมีอิทธิพลสูงต่อการกำหนดคุณค่าครอบครัว ยังคงตีความให้ครอบครัวที่สมบูรณ์และถูกต้องตามครรลอง ต้องเป็นชาย-หญิง ทำให้ LGBTQ+ Gen Z ต้องเผชิญแรงกดดันซ้ำซ้อน (ฉ) ดังนั้น การสร้างครอบครัวของกลุ่มนี้จึงเป็นการต่อสู้เชิงสัญลักษณ์ที่ทำลายอำนาจเชิงโครงสร้าง และยืนยันสิทธิในการออกแบบชีวิตตามอัตลักษณ์และความสัมพันธ์ที่แท้จริงของตนเอง (Rawls, 1997; Fraser, 2000)

อย่างไรก็ตาม จึงพบว่ามีคุณสมบัติคล้องกับหลักการพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนที่กำหนดให้ทุกคนมีสิทธิในการเลือกวิถีชีวิตของตนเอง รวมถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตและการสร้างครอบครัว แม้ว่างานวิจัยนี้จะมุ่งศึกษาความต้องการในการสร้างครอบครัวของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ซึ่งเป็นเพียงแนวคิดและความคาดหวังในอนาคต แต่การมีความต้องการเหล่านี้เองก็เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สะท้อนถึงเสรีภาพในการคิดและการวางแผนชีวิตโดยปราศจากข้อจำกัดจากโครงสร้างทางสังคมหรือกฎหมาย ดังที่ HERA (1999) กล่าวว่า เสรีภาพไม่ได้หมายถึงเพียงการกระทำที่เกิดขึ้นจริงเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงสิทธิในการฝัน ความต้องการและการกำหนดเป้าหมายของตนเอง จากความต้องการในการสร้างครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 คน จะเห็นถึงลักษณะความหลากหลายของรูปแบบของครอบครัว โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chan (2020) ที่ชี้ให้เห็นว่า ในสังคมไทยครอบครัวทางเลือกของกลุ่ม LGBTQ+ กำลังได้รับการยอมรับมากขึ้น แม้ว่าครอบครัวแบบดั้งเดิมที่ประกอบด้วยพ่อแม่และลูกยังคงเป็นโครงสร้างครอบครัวหลักที่ได้รับการยอมรับในสังคมไทย แต่กลุ่ม LGBTQ+ ได้เริ่มสร้างครอบครัวในรูปแบบของตนเอง ซึ่งอาจจะไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ทางเพศแบบดั้งเดิมระหว่างชายและหญิง อีกทั้งยังสะท้อนแนวโน้มเดียวกับงานของ Thongthai et al., (2023) ที่ศึกษาวัยรุ่นเพศหลากหลายในกรุงเทพมหานคร และพบว่ากลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศให้ความสำคัญกับพื้นที่ของตนเอง มากกว่ารูปแบบความสัมพันธ์ที่ถูกต้องตามกรอบรัฐ การสร้างครอบครัวของกลุ่มนี้จึงไม่ใช่การเลียนแบบครอบครัวแบบเดิม หากแต่เป็นการประดิษฐ์สร้างครอบครัวทางเลือกที่ยึดโยงกับความสัมพันธ์ทางอารมณ์ การสนับสนุนกันและการมีอยู่ร่วมกันอย่างมีความหมาย ดังนั้น การมีเสรีภาพที่เท่าเทียมทางกฎหมายส่งผลให้บุคคล LGBTQ+ สามารถเลือกวิถีชีวิตและสร้างครอบครัวในรูปแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง

ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เกิดความหลากหลายในโครงสร้างครอบครัว และสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่มีแนวโน้มเปิดกว้างมากขึ้นในการยอมรับครอบครัวทางเลือกของกลุ่ม LGBTQ+

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีมุมมองว่า หากบุคคลทั่วไปสามารถมองเห็นอนาคตของตนในฐานะคู่สมรสหรือผู้สร้างครอบครัวได้โดยไม่ถืออุปสรรค กลุ่ม LGBTQ+ ก็ควรมีสิทธิเดียวกันในการจินตนาการถึงชีวิตคู่และครอบครัวของตนในอนาคตโดยไม่ถูกตั้งคำถาม อย่างไรก็ตาม หากการแสดงออกถึงความต้องการนี้ยังคงต้องเผชิญกับแรงกดดันจากสังคมหรือข้อจำกัดทางกฎหมายที่อาจส่งผลกระทบต่อโอกาสในการสร้างครอบครัวในอนาคต ก็สะท้อนให้เห็นว่าเสรีภาพที่แท้จริงยังไม่ได้รับการยอมรับอย่างสมบูรณ์ ดังนั้น การที่กลุ่ม LGBTQ+ มีความต้องการในการสร้างครอบครัวจึงเป็นข้อพิสูจน์ถึงสิทธิและเสรีภาพของพวกเขาในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง ไม่ใช่เพียงในแง่ของการกระทำ แต่รวมถึงเสรีภาพในการมีความฝันและความหวังโดยไม่ถูกจำกัดหรือเลือกปฏิบัติ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเคารพสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง

ความต้องการสร้างครอบครัวของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z เปรียบเสมือนการเคลื่อนไหวเพื่อเสรีภาพทั้งในระดับกฎหมายและระดับประสบการณ์ ซึ่งเรียกร้องให้สังคมไทยไม่เพียงให้สิทธิ แต่ต้องให้ความหมายที่เท่าเทียมด้วย การพัฒนาไปสู่ความยุติธรรมตามจินตภาพของ Rawls จึงอาจต้องขยายจากกรอบเสรีนิยมคลาสสิก ไปสู่การรับฟังเสียงของผู้มีความหลากหลายทางเพศในฐานะมนุษย์ที่ดำรงอยู่ท่ามกลางความสัมพันธ์ ความเปราะบางและความฝันที่ไม่เหมือนใคร

มิติความคาดหวังการยอมรับความแตกต่างจากสังคม

การยอมรับความแตกต่างจากสังคม มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจประสบการณ์และความต้องการของกลุ่ม LGBTQ+ ในการสร้างครอบครัวและใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี ท่ามกลางบริบทสังคมไทยที่แม้จะมีการเปิดกว้างมากขึ้น แต่ก็ยังคงมีอคติและการเลือกปฏิบัติ การยอมรับความแตกต่างจากสังคมไม่ใช่เพียงเงื่อนไขทางวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการดำรงอยู่ของกลุ่ม LGBTQ+ เท่านั้น หากแต่เป็นกลไกเชิงโครงสร้างที่หล่อหลอมความเป็นไปได้ในการใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและเสรีภาพอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในบริบทของการสร้างครอบครัวซึ่งยังคงเป็นประเด็นหรือพื้นที่ที่อ่อนไหวต่ออคติทางเพศและค่านิยมดั้งเดิมในสังคมไทย งานวิจัยนี้สะท้อนว่าแม้ประเทศไทยจะเริ่มขยับเข้าสู่การรับรองสิทธิในระดับกฎหมาย แต่ในระดับประสบการณ์ชีวิตจริง ผู้ให้ข้อมูล LGBTQ+ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทยังคงต้องเผชิญกับแรงกดดันจากครอบครัว ชุมชนและโครงสร้างความคิดที่ตั้งอยู่บนกรอบเพศสภาพแบบทวิลักษณ์ (binary gender system) ซึ่ง Butler (1990) ได้กล่าวว่า เพศสภาพแบบทวิลักษณ์เป็นสิ่งที่ถูกแสดงซ้ำ ๆ ไม่ใช่ธรรมชาติและการยึดมั่นเช่นนี้เป็นเหมือนการจำกัดเสรีภาพในการดำรงอยู่ของตัวตนทางเพศที่ซับซ้อนหลากหลายจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกและดำรงอยู่ของกลุ่ม LGBTQ+

เมื่อพิจารณาผ่านกรอบความคิดของ Rawls เสรีภาพที่เท่าเทียมไม่อาจบรรลุได้หากไม่ถูกรับรู้และยอมรับในระดับวัฒนธรรม เพราะแม้สิทธิและเสรีภาพจะถูกจัดสรรอย่างเสมอภาค แต่หากสังคมยังไม่ปรับเปลี่ยนชุดความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและทัศนคติที่สืบทอดผ่านการศึกษา ครอบครัวและสื่อมวลชน เสรีภาพเหล่านั้นก็ยังคงเป็นเพียงนามธรรมที่ไม่มีแรงส่งในชีวิตจริงของกลุ่ม LGBTQ+ ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยนี้จึงต้องการเน้นย้ำว่า การยอมรับ คือ เงื่อนไขร่วมที่เชื่อมโยงระหว่างสิทธิเสรีภาพ ความรักและการมีชีวิตคู่ที่มั่นคง โดยเฉพาะการมีครอบครัวในแบบที่ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับมาตรฐานดั้งเดิมของรัฐหรือศาสนา ดังนั้น ความหวังของ LGBTQ+ Gen Z ที่ปรากฏในการศึกษานี้ จึงไม่ใช่เพียงการเรียกร้องสิทธิในระดับนโยบาย แต่คือการเรียกร้องให้สังคมเข้าใจและเปิดใจต่อรูปแบบชีวิตที่หลากหลาย ผ่านการศึกษาที่ไม่เลือกปฏิบัติ การปรับปรุงหลักสูตรให้ครอบคลุมเรื่องสิทธิและอัตลักษณ์ทางเพศ และการสร้างตัวอย่างของครอบครัว LGBTQ+ ที่มั่นคงผ่านสื่อสารมวลชนอย่างเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Fraser (2000) ที่เน้นว่าความยุติธรรมมิใช่เพียงการจัดสรร

ทรัพยากรเท่านั้น แต่ต้องควบคู่กับการยอมรับเชิงวัฒนธรรม เพื่อปลดปล่อยกลุ่มชายขอบจากการตีตรา (misrecognition) และทำให้พวกเขาสามารถใช้ชีวิตได้อย่างภาคภูมิใจ

จากการศึกษาในด้านนี้ Sothanasathian & Thubkaew (2006) พบการเลือกปฏิบัติและทัศนคติที่ยังคงเป็นลบในบางกลุ่ม แม้ว่าสังคมเมืองใหญ่จะเปิดกว้างมากขึ้น แต่ในบางพื้นที่และบางกลุ่มของสังคมไทย ทัศนคติที่ไม่ยอมรับกลุ่ม LGBTQ+ ยังคงมีอยู่ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทหรือในกลุ่มคนที่ยึดมั่นในค่านิยมทางศาสนาและวัฒนธรรมดั้งเดิม การไม่ยอมรับหรือการเหยียดหยามกลุ่ม LGBTQ+ ยังคงเป็นปัญหาที่พบได้ โดยเฉพาะในครอบครัวที่มองว่าไม่สามารถยอมรับความหลากหลายทางเพศได้ โดยงานวิจัยของ สมถวิล เขี่ยมโก และคณะ (2022) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการไม่ตีตราบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะในแง่ของการไม่ใช้คำพูดที่สื่อเสียด หรือการไม่ล้อเลียนกลุ่มบุคคลเหล่านี้ ซึ่งเป็นวิธีการเบื้องต้นที่สามารถลดการตีตราและสร้างความเข้าใจที่ดีขึ้นในสังคม การไม่ตีตราและการส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางเพศยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัวและในสังคมให้ยั่งยืนและมีความสมดุล การสร้างพื้นที่ปลอดภัยและการส่งเสริมให้เกิดการยอมรับในครอบครัวหรือในชุมชนเป็นก้าวสำคัญที่จะช่วยให้กลุ่ม LGBTQ+ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องเผชิญกับการกดดันจากค่านิยมที่จำกัด ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การสร้างความเข้าใจผ่านการศึกษามีเนื้อหาครอบคลุมและการใช้สื่อมวลชนในการนำเสนอข้อมูลที่ต้องการช่วยให้สังคมเห็นความสำคัญของการเคารพในความหลากหลายทางเพศ การทำเช่นนี้จะไม่เพียงแค่ลดปัญหาการตีตรา แต่ยังช่วยให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่เปิดกว้างและยอมรับความแตกต่างในทุกรูปแบบได้อย่างแท้จริง ความเข้าใจนี้สามารถสร้างสังคมที่ทุกคนมีสิทธิที่จะใช้ชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี โดยไม่ต้องกลัวการถูกตัดสินจากผู้อื่น

แนวทางในการพัฒนาเชิงนโยบายและสังคมที่ส่งเสริมการสร้างครอบครัวของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z

กฎหมายที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยกเพศเป็นสิ่งที่สามารถดำเนินการได้ หากรัฐมีความมุ่งมั่นที่จะปรับโครงสร้างทางกฎหมายให้รองรับความหลากหลายของครอบครัวในสังคมปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการปรับปรุงกฎหมายจะเป็นก้าวสำคัญ แต่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและทัศนคติก็เป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการควบคู่กันไป เพื่อให้สิทธิของ LGBTQ+ ไม่ใช่เพียงข้อกำหนดทางกฎหมายที่ไม่มีผลในทางปฏิบัติ แต่เป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับและปฏิบัติอย่างเป็นธรรมในชีวิตจริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางในการพัฒนาเชิงนโยบายและการสนับสนุนเชิงสังคมที่สามารถส่งเสริมความเสมอภาคในการสร้างครอบครัวของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในอนาคต

1. การทบทวนและกำหนดแนวทางที่เป็นรูปธรรมของกฎหมายในการคุ้มครองบุคคล LGBTQ+

หน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชนควรทบทวนและกำหนดแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการคุ้มครองและให้ความช่วยเหลือบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ รวมถึงผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการเข้าไม่ถึงสิทธิของตนเอง โดยเฉพาะในบริบทของการสร้างครอบครัว ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่สะท้อนถึงความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม การดำเนินการดังกล่าวสามารถพิจารณาภายใต้กรอบแนวคิดหลักเสรีภาพที่เท่าเทียม (Equal Liberty Principle) ของ Rawls เพื่อให้มั่นใจว่าบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศสามารถเข้าถึงสิทธิและโอกาสในการสร้างครอบครัวได้อย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคม ทั้งนี้ควรมีมาตรการสนับสนุนที่ชัดเจน เช่น การปรับปรุงกฎหมายและนโยบายให้ครอบคลุมความหลากหลายของครอบครัว การส่งเสริมการรับรู้และความเข้าใจในสังคมเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลกลุ่มนี้

2. ใช้สื่อในการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ

หน่วยงานด้านสื่อและเทคโนโลยีควรมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและสามารถเข้าถึงสิทธิของตนเองได้อย่างถูกต้อง รวมถึงส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในทุกมิติของชีวิต เช่น การศึกษา การทำงานและการสร้างครอบครัว การดำเนินการดังกล่าวอาจรวมถึงการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลและสื่อมวลชนในการเผยแพร่เนื้อหาที่ส่งเสริมความเสมอภาค การลดอคติทางเพศและการสนับสนุนเชิงนโยบายที่เอื้อต่อการยอมรับความหลากหลายในสังคม เช่น ในงานวิจัยของ Boonyang & Tawalwongsr, (2021) ได้พัฒนาละครสร้างความเข้าใจในความหลากหลายทางเพศ ซึ่งละครดังกล่าวสามารถส่งเสริมความเข้าใจและการตระหนักถึงความเท่าเทียมกันของผู้คนทุกเพศในสังคม

3. การบรรจุแนวคิดการเคารพในสิทธิมนุษยชนลงในแบบเรียน

แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ควรได้รับการบรรจุลงในแบบเรียนของสถานศึกษา หลักสูตรที่ได้รับการออกแบบให้ครอบคลุมแนวคิดดังกล่าว จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานของตนเองและผู้อื่น รวมถึงตระหนักถึงความสำคัญของความเสมอภาคและความยุติธรรมในสังคม ดังที่องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา ในลักษณะที่คำนึงถึงความเหมาะสมทางวัฒนธรรมและให้ข้อมูลที่ถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์ โดยเน้นย้ำว่าเพศวิถีศึกษาควรได้รับการสอนโดยปราศจากการตัดสินเชิงคุณค่า (องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ, 2562) ในทำนองเดียวกัน การบรรจุหลักสิทธิมนุษยชนลงในแบบเรียนควรใช้แนวทางที่ปราศจากและส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพิจารณาประเด็นทางสังคมได้อย่างเป็นธรรมและรอบด้าน เนื้อหาควรครอบคลุมถึงประเด็นด้านความหลากหลายทางเพศและความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุคคลที่มีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของเพศสภาพ เชื้อชาติ ศาสนาหรือวิถีชีวิต

4. การยอมรับและการสนับสนุนจากสังคมเพื่อการสร้างครอบครัว LGBTQ+

แม้ว่ากฎหมายจะมีการรองรับสิทธิของกลุ่ม LGBTQ+ เช่น การสมรสเท่าเทียม แต่การสร้างครอบครัวที่ประสบความสำเร็จของกลุ่ม LGBTQ+ ยังขึ้นอยู่กับที่ยอมรับและความเข้าใจจากคนในครอบครัวและสังคมโดยรอบ หากขาดการสนับสนุนและความเข้าใจจากคนรอบข้าง พวกเขาอาจจะต้องเผชิญกับอุปสรรคทางสังคมและจิตใจที่ยากลำบาก การยอมรับความหลากหลายทางเพศต้องเริ่มต้นจากการปลูกฝังทัศนคติที่ดีในระดับครอบครัวและชุมชน การที่ครอบครัวสามารถเปิดใจและยอมรับความแตกต่างทางเพศ จะช่วยให้สมาชิกในครอบครัว LGBTQ+ สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่มีความสุขและมั่นคงได้ การสนับสนุนจากคนในครอบครัวทำให้สามารถเผชิญกับความท้าทายในสังคมที่ยังมีอคติและการเลือกปฏิบัติได้อย่างเข้มแข็ง ในส่วนของชุมชนและสังคม สามารถความเข้าใจและการยอมรับความหลากหลายทางเพศผ่านกิจกรรมต่าง ๆ จะช่วยเสริมสร้างความเคารพในความแตกต่าง การให้พื้นที่สำหรับกลุ่ม LGBTQ+ แสดงออกและใช้ชีวิตได้อย่างเต็มที่ มั่นคงและมีความสุข

สรุปผล

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าปรากฏการณ์ร่วมที่ปรากฏในงานวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ในการสร้างครอบครัวภายใต้บริบทเสรีภาพของสังคมไทย โดยเฉพาะในประเด็น 1) เสรีภาพที่เท่าเทียมในการสร้างครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย 1.1) เสรีภาพในการกำหนดวิถีชีวิต 1.2) เสรีภาพในการเข้าถึงสิทธิทางกฎหมาย และ 1.3) เสรีภาพในการแสดงออกทางเพศ นอกจากนี้ยังพบมิติต่อความคาดหวังต่อการยอมรับจากสังคม ซึ่งมีได้เป็นเพียง

การรับรองในเชิงกฎหมาย แต่ยังคงรวมถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและโครงสร้างวัฒนธรรม ที่จะช่วยปลดปล่อยกลุ่ม LGBTQ+ จากการถูกมองเป็นชายขอบ (marginalized) และเปิดโอกาสให้พวกเขาสามารถสร้างครอบครัวบนฐานความรักและศักดิ์ศรีที่เท่าเทียม อีกทั้งจากผลการศึกษาศาสตร์ใช้ในการเสนอแนวทางเชิงนโยบายและสังคมว่าด้วยการส่งเสริมการสร้างครอบครัวของกลุ่ม LGBTQ+ โดยควรขับเคลื่อนทั้งในมิติทางกฎหมาย การศึกษาและการสร้างการยอมรับทางสังคมไปพร้อมกัน โดยการปรับปรุงกฎหมายให้ครอบคลุมสิทธิและความคุ้มครองอย่างเท่าเทียม เป็นรากฐานสำคัญที่สะท้อนถึงการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามหลักเสรีภาพที่เท่าเทียมของ Rawls ขณะเดียวกัน การปลูกฝังทัศนคติผ่านระบบการศึกษา การบรรจุเรื่องสิทธิมนุษยชนในหลักสูตรและการใช้สื่อมวลชนเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง จะช่วยลดอคติและสร้างวัฒนธรรมการยอมรับในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ยังคงเผชิญข้อจำกัดหลายประการในเชิงวิธีวิทยาและขอบเขตข้อมูล อาทิ การที่กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 5 คน ทำให้การสะท้อนมุมมองอาจไม่ครอบคลุมต่อความหลากหลายเชิงประสบการณ์ของ LGBTQ+ ในภูมิภาคชนบทหรือในกลุ่มที่เผชิญแรงกดดันทางศาสนาและวัฒนธรรมอย่างเข้มข้น นอกจากนี้งานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่ความคาดหวังและเจตจำนงเกี่ยวกับการสร้างครอบครัวในอนาคต มากกว่าการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับประสบการณ์การสร้างครอบครัวที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถอธิบายข้อท้าทายที่เกิดขึ้นในกระบวนการสร้างครอบครัวอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การจัดการทรัพยากร การเผชิญแรงกดดันทางเศรษฐกิจหรือการสนับสนุนจากเครือข่ายสังคมรอบตัว อีกทั้งการอ้างอิงแนวคิดเสรีภาพที่เท่าเทียมของ Rawls แม้จะช่วยเน้นย้ำหลักการพื้นฐานทางจริยศาสตร์ แต่ก็อาจไม่เพียงพอที่จะอธิบายโครงสร้างความเปราะบางและอคติที่ฝังรากลึกในสังคมไทยได้อย่างลึกซึ้ง

การศึกษาครั้งนี้ได้เปิดพื้นที่ให้เห็นเสียงและความหวังของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ในประเทศไทยต่อการสร้างครอบครัวที่เป็นไปตามอัตลักษณ์และวิถีชีวิตที่เลือกเอง โดยความต้องการสร้างครอบครัวของกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z มีความหลากหลายและซับซ้อน อันเนื่องมาจากภูมิหลัง การศึกษา สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ความหลากหลายนี้สะท้อนให้เห็นถึงสิทธิและเสรีภาพในการออกแบบวิถีชีวิตของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกแต่งงานหรือไม่แต่งงาน การมีบุตรที่มีเลือดเนื้อเชื้อไขของตนเอง การรับเลี้ยงบุตรบุญธรรม การใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์ หรือแม้กระทั่งไม่มีบุตรเลย อีกทั้งยังมีเรื่องเกี่ยวกับความต้องการทางกฎหมาย นั่นคือ การจดทะเบียนสมรสเพื่อให้ได้รับสิทธิต่าง ๆ เฉกเช่นชาย-หญิง ทั้งนี้ยังสะท้อนถึงการเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์ที่เรียกร้องให้สังคมไทยไม่เพียงให้สิทธิ แต่ต้องให้ความหมายที่แท้จริงกับการมีอยู่ของพวกเขา ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่างานวิจัยนี้เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ช่วยขยายกรอบความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างครอบครัวของกลุ่ม LGBTQ+ ในสังคมไทยร่วมสมัย แต่ก็จำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคตที่มีการขยายกลุ่มตัวอย่างให้หลากหลายยิ่งขึ้น ควบคู่กับการศึกษาประสบการณ์จริงในระยะยาว เพื่อให้สามารถสะท้อนภาพรวมของการสร้างครอบครัวในบริบทสังคมไทยได้อย่างรอบด้านและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาครั้งนี้สามารถต่อยอดเพื่อทำความเข้าใจเพิ่มเติมในเชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์ร่วมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเลือกรูปแบบในการสร้างครอบครัว เช่น การเลือกใช้วิธีการมีลูกจากการอุบการะ การใช้เทคโนโลยีในการมีบุตร หรือแม้แต่วิธีการเลือกรูปแบบของการสร้างครอบครัวที่ไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์ทางเพศแบบดั้งเดิม ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาแนวทางในการสนับสนุนทางสังคมและการพัฒนานโยบายที่ตอบสนองต่อความหลากหลายของรูปแบบครอบครัวในกลุ่ม LGBTQ+ อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการเสริมแนวคิดจากนักทฤษฎีอื่น ๆ หรือเชื่อมโยงกับทฤษฎีควบคู่ เช่น Feminist Liberalism, Queer Theory หรือ Social Justice Theory เพื่อเปิดมุมมองที่หลากหลายและลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับความต้องการและความหมายของการสร้างครอบครัวในกลุ่ม LGBTQ+ Gen Z ทั้งนี้จะช่วยให้การวิเคราะห์ที่มีความครอบคลุมมากขึ้นสามารถสะท้อนบริบททางสังคม วัฒนธรรม และประเด็นทางอำนาจที่ซับซ้อนมากขึ้น และยังส่งเสริมการเข้าใจในมิติของความเท่าเทียมและความหลากหลายอย่างแท้จริงในสังคมปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- ราชกิจจานุเบกษา. (2567). **พระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต พุทธศักราช 2567**. จาก <https://www.ratchakitcha.soc.go.th>.
- เรวัต แสงสุริยงค์. (2021). ครอบครัวไทย. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**, 4(3), 41–51.
- วฤชพร ธีรสุริโรจน์. (2017). ครอบครัวทางเลือกและการคงอยู่ของสถาบันครอบครัว. **Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)**, 10(2), 1817–1827.
- สมถวิล เอี่ยมโก้, เลห้ล้าตรี เอกานุกูล, วิกรม บุญนุ่น และ โกมินทร์ วงษ์อ่อน. (2022). ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย. **วารสารวิชาการสังคมมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ISSN: 2774-1141 (Online)**, 12(2), 116–132.
- องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ. (2562). **แนวปฏิบัติสากลทางวิชาการ เรื่องเพศวิถีศึกษา โดยใช้แนวทางที่มีหลักฐานทางวิทยาศาสตร์สนับสนุน (ฉบับปรับปรุง)**. จาก <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000368655>.
- Boonyang, A., & Tawalwongsr, S. (2021). ละครสร้างสรรค์เพื่อสร้างความเข้าใจในความหลากหลายทางเพศ. **The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal**, 27(4), 184–191.
- Butler, J., & Trouble, G. (1990). Feminism and the subversion of identity. **Gender trouble**, 3(1), 3–17.
- Butler, J. (2004). **Undoing gender** (1st Ed.). New York: Routledge.
- Carceri, M. D. (2013). Rawls and gender discrimination. **J. Gender, Race & Just**, 16, 423.
- Chan, S. (2020). The evolving family structures and norms in Thai society. **Journal of Social Studies**, 38(2), 102–118.
- Fraser, N. (2000). Rethinking recognition. **New left review**, 3(3), 107–118.
- Health, Empowerment, Rights & Accountability (HERA). (1999). Rights and needs: rethinking the connections in debates over reproductive and sexual rights. **Health and human rights**, 2(4), 17–29. From <https://doi.org/10.2307/4065194>.
- John, W., Creswell, P., & Poth, C. N. (2018). **Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches**. United Kingdom: SAGE Publishing.
- Macedo, S. (1990). **Liberal virtues: Citizenship, virtue, and community in liberal constitutionalism**. Oxford University Press.

- Meksuk, C., & Siriwong, P. (2018). Life partner, Family formation, and Child parenting of the transgender. **Rajamangala University of Technology Srivijaya Research Journal**, 10(1), 37–51.
- Nussbaum, M. C. (2006). Frontiers of justice: Disability, Nationality, Species membership. **Scandinavian Journal of Disability Research**, 9(2), 133–136. From <https://doi.org/10.1080/15017410601003171>.
- Peletz, M. (2006). Transgenderism and gender pluralism in Southeast Asia since early modern times. **Current Anthropology**, 47(2), 309–340.
- Phongpaichit, P., & Baker, C. (2009). **Thaksin: (Expanded)** (2nd Ed). Chiang Mai: Silkworm Books.
- Rawls, J. (1971). **A theory of justice: Original edition**. Cambridge, MA: Harvard University Press. Form <https://doi.org/10.2307/j.ctvjf9z6v>.
- Rawls, J. (1997). **A theory of justice** (Rev. ed.). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Rawls, J. (2001). **Justice as fairness: A restatement** (E. Kelly, Ed.). Cambridge, MA: Harvard University Press. Form <https://doi.org/10.2307/j.ctv31xf5v0>.
- Saengmaneejeeranandacha, T., & Sonsuphap, R. (2020). Equality of gender groups towards marriage and child adoption: opportunities and challenges of Thai society. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University**, 14(1), 61–70.
- Smith, D. E. (1993). The standard North American family: SNAF as an ideological code. **Journal of family issues**, 14(1), 50–65. Form <https://doi.org/10.1177/0192513X93014001005>.
- Sothanasathian, S., & Thubkaew, P. (2006). **Communication for managing gay organizations in Thailand**. Bangkok: The Thailand Research Fund.
- Tasker, F., Moller, N., Clarke, V., & Hayfield, N. (2018). New frontiers of family: LGBTQ people pushing back the boundaries of family. **Journal of Family Issues**, 39(18), 4127–4132. Form <https://doi.org/10.1177/0192513X18810930>.
- Thongthai, V., Sakolnakorn, T. P. N., & Phondej, W. (2023). Gender Identity and self-expression among LGBTQ+ Youth in Bangkok. **Journal of Youth and Society in Transition**, 4(2), 75–98.
- Visessuvanapoom, P., Thummanond, C., Klaikeow, C., & Phatthanagumphol, K. (2022). Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Queer (LGBTQ) Adolescents: Understanding and Support. **Suranaree Journal of Social Science**, 16(2), 119–131.